

УДК 658.012.2

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ СТРАТЕГІЧНІЙ ВЗАЄМОДІЇ ІЗ ЗОВНІШНІМ СЕРЕДОВИЩЕМ

П. А. Фісуненко, В. В. Юшкевич, А. О. Брискіна ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» e-mail: SOI21@i.ua

складних умовах господарювання, що характерні для вітчизняної економіки, особливої важливості набуває процес гарантування економічної безпеки кожного підприємства, здійснення якого за умов недостатності та недосконалості теоретичної бази є ускладненим, а відтак і недостатньо ефективним. Теоретичне напрацювання нових методів забезпечення економічної безпеки підприємства є актуальною проблемою, оскільки її вирішення покликане знайти і запропонувати діючі механізми, успішні для застосування на практиці.

Специфіка економічних інтересів у сучасній економіці України полягає в їх індивідуалізації та відсутності повної єдності, наявності протиріч економічних інтересів, що стають як внутрішнім джерелом розвитку економічних відносин, так і джерелом виникнення загроз для економічного стану суб'єктів господарювання та економіки в цілому. Тому важливим завданням забезпечення економічної безпеки підприємства стає узгодження його економічних інтересів із інтересами суб'єктів зовнішнього середовища завдяки встановленню стратегічної взаємодії.

Під стратегічною взаємодією підприємства автори пропонують вважати інструмент забезпечення реалізації його стратегічних інтересів, що базується на засадах встановлення партнерських відносин із суб'єктами зовнішнього середовища, які є стратегічними, з точки зору безпечного функціонування та розвитку підприємства; передбачає можливість здійснення активного впливу на суб'єкти з урахуванням їхніх зворотних дій.

Забезпечення економічної безпеки підприємства у стратегічній взаємодії із суб'єктами зовнішнього середовища є складним, слабоструктурованим завданням, яке має враховувати когнітивні аспекти цього процесу, тому потребує залучення адекватних підходів та методів вирішення. Для цього пропонується використання когнітивного підходу, який застосовується у психології, тому вимагає відповідного адаптування.

Забезпечення всебічної безпеки підприємства потребує створення спеціального підрозділу з метою реалізації захисних заходів - служби безпеки. Створення служб безпеки обумовлено загостренням конкурентної боротьби на зовнішньому та внутрішньому ринках та поширенням промислового шпіонажу. Створення служб безпеки відображає об'єктивну потребу ділових кіл у зменшенні комерційних ризиків та підвищенні безпеки підприємницької діяльності. Як правило, ці служби очолюють колишні співробітники

правоохоронних органів чи відставні офіцери розвідки та контррозвідки. Значна частина працівників - особи, які раніше приймали безпосередню участь у вирішенні питань забезпечення безпеки в державних установах.

Служба безпеки підприємства створюється залежно від величини самого підприємства. Як правило, такі служби в основному створюються на великих підприємствах. В окремих випадках залежно від важливості вони можуть створюватись і на середніх підприємствах.

усіх інших випадках безпеку малим і середнім підприємствам забезпечують місцеві органи внутрішніх справ або при державній службі безпеки.

Головні функції, які виконує служба безпеки можна сформулювати таким чином:

- 1) охорона виробничо-господарської діяльності та захист відомостей, що є комерційною таємницею підприємства;
- 2) організація роботи з правового та інженерно-технічного захисту комерційних таємниць підприємства;
- 3) запобігання необґрунтованому допуску й доступу до відомостей, які становлять комерційну таємницю;
- 4) організація спеціального діловодства, яке унеможливорює одержання відомостей, віднесених до комерційної таємниці;
- 5) виявлення та локалізація можливих каналів витоку конфіденційної інформації в процесі діяльності та екстремальних ситуацій;
- 6) створення і організація такого режиму безпеки всіх видів діяльності, які виключали зустрічі, переговори й наради в рамках ділового співробітництва підприємств з іншими партнерами;
- 7) забезпечення охорони приміщень, устаткування, офісів, продукції та технічних засобів, необхідних для виробничої або іншої діяльності;
- 8) організація особистої безпеки керівництва та провідних менеджерів і спеціалістів підприємства;
- 9) оцінювання маркетингових ситуацій та неправомірних дій конкурентів і зловмисників.

Служба безпеки підприємства постійно має бути готовою до подолання кризової ситуації, що може постати у зв'язку з зіткненням інтересів бізнесу та злочинного світу.

Для управління безпекою окремі підприємства створюють так звані кризові групи, до складу яких входять керівники підприємства, юрист, фінансист і керівник служби безпеки. Мета кризової групи - протидіяти зовнішнім загрозам з метою безпеки підприємства.

Загальні функції, що покладаються на службу безпеки підприємства, можна сформулювати таким чином.

1. Забезпечення пропускнуго та внутрішньо об'єктного режиму в приміщеннях; порядок несення служби; контроль дотримання режиму персоналом підприємства і партнерами (відвідувачами).

Участь у розробці основоположних документів (статуту, правил, внутрішнього розподілу, договорів тощо) з метою відображення в них вимог організації безпеки й захисту комерційної таємниці.

Розробка та здійснення заходів із забезпечення роботи з документами, що містять відомості, які є комерційною таємницею, контроль виконання вимог матеріалів інструктивного характеру.

Виявлення і перекриття можливих каналів витоку конфіденційної інформації, облік та аналіз порушень режиму безпеки працівниками підприємства, клієнтами та конкурентами.

Організація та проведення службових розслідувань за фактами розголошення або втрати документів, інших порушень безпеки підприємства.

Розробка оновлення і поповнення переліку і відомостей, що є комерційною таємницею, та інших нормативних актів, які регламентують порядок організації безпеки й захисту інформації.

Забезпечення суворого виконання вимог нормативних документів з питань захисту комерційної таємниці.

Організація та регулярне проведення навчання працівників підприємства служби безпеки за всіма напрямками захисту комерційної таємниці.

Ведення обліку сейфів і металевих шаф, що в них дозволено постійне чи тимчасове зберігання конфіденційних документів, а також облік та охорона спеціальних приміщень і технічних засобів у них.

Підтримка контактів із правоохоронними органами та службами безпеки сусідніх підприємств в інтересах вивчення криміногенної обстановки в районі.

Кожне підприємство можуть уточнювати і за необхідності встановлювати власні специфічні функції для охоронного персоналу з метою повного забезпечення надійної охорони суб'єкта виробництва.

Забезпечення економічної безпеки підприємств – неперервний процес, який вимагає не лише проведення постійного моніторингу внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування підприємства для виявлення негативних тенденцій і можливих загроз, а й комплексного підходу щодо протидії цим загрозам. Забезпечення всебічної безпеки підприємства потребує створення спеціального підрозділу з метою реалізації захисних заходів - служби безпеки.

Список використаних джерел:

Кавун С. В. Економічна безпека підприємства: інформаційний аспект: монографія/ С. В. Кавун. - Харків: ТОВ "Щедра садиба плюс", 2014. - 312 с.

Верхоглядова Н.І., Судакова О.І., Горела В.Д. Концепція протидії загрозам з боку контрагентів підприємства в рамках механізму управління економічної безпеки підприємства // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». - № 27. – Частина 1. – Одеса: МГУ, 2017. – С. 103-107

Verkhogliadova N. I., Sudakova O. I., Borysovych O. M. Système logistique de l'entreprise comme base organisationnelle pour l'amélioration de la sécurité économique // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Антикризове управління: держава, регіон, підприємство». - Ле-Ман, Франція, 2018. – С. 72-74

УДК 338.4: 691

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

А. О. Черчата, Є. В Гаврилюк

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» e-mail: acherchataya@i.ua

сучасних економічних умовах підприємства зможуть підтримувати й підсилювати свої конкурентні позиції за умови активного впровадження інновацій у процеси виробничого, економічного, управлінського, соціального характеру. Інноваційно-інвестиційна діяльність здійснюється не тільки в умовах ризику, але також в умовах систематичної, перманентно зростаючої невизначеності. Тому керівництву підприємств треба вміти швидко та гнучко реагувати на зміни в економічному середовищі, що вимагає розробки та застосування засобів методологічного й математичного забезпечення для можливості прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо інноваційно-інвестиційних проектів, які реалізуються в межах промислового підприємства.

На сьогодні в Україні створене достатньо ґрунтовне правове поле для здійснення інноваційної та інвестиційної діяльності [1, 2]. Дослідженню проблем інноваційно-інвестиційної діяльності присвячена значна кількість наукових робіт як вітчизняних так і зарубіжних вчених, проте матеріали досліджень вказують на те, що інноваційна діяльність в Україні ведеться украй пасивно. Причиною такої низької інноваційної активності є відсутність фінансових ресурсів, тобто інвестицій. Зв'язок інновацій з інвестиціями очевидний, оскільки впровадження нових технологій і техніки вимагає фінансових ресурсів. Інновації на ринку капіталу мають бути інвестиційно привабливими і конкурентоспроможними, тобто для будь-якого інвестора інновації повинні мати практичний інтерес.

Розвиток будь-якого підприємства неможливий без вироблення ним стратегічних напрямів своєї діяльності, які ґрунтуються на нововведеннях, тобто мають інноваційний характер. Слід зауважити, що процес впровадження інновацій породжує інноваційну діяльність, тобто діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [3]. З огляду на таке трактування, інноваційна діяльність означає весь, без винятків, інноваційний процес, починаючи з появи науково-технічної ідеї та завершуючи розповсюдженням продукту. Можна стверджувати, що основним спрямуванням